

Pannónia vizei: élet a végletek között

A Fertő-tó vízállása visszatérően hálás vitatémának bizonyul. Pedig nem több, mint tünet: a Fertő-tó igazában a pannon vízháztartás pillanatnyi állapotát tükrözi.

Wolfgang Weisgram

Bécsből keletre, ott, ahol a hegyek belesimulnak a messzi láthatárba, egyre ritkább kincssé válik a víz. Mindenképp olyan portékává, amellyel semmiképp sem szabad tékozlóan bánni, hanem ellenkezőleg, gazdálkodni kell. Vannak olyan vélemények is, hogy Brandenburg példáját kellene követni, ahol a talajvíz megcsapolása illetékköteles, mégpedig nem csak az ivóvízé, hanem a mezőgazdasági haszonvízé is.

Fel-fellobbanó vita

Politikus, akiben csak kevéske túlélni akarás munkál, természetesen nem kockáztat meg ilyesmit, így aztán a vita a nyilvánosság árnyékában zajlik, illetve csak időről időre lobban lángra: például a burgenlandi Zurndorfba tervezett golfpálya okán, amelyet a közeli Lajtából gondolnának öntözővízzel ellátni. Vagy a Fertő-tó ürügyén, amelyet viszont a Duna vizével kívánnának táplálni.

A pannóniai vízháztartás fő gondja – Marchfeldtől Dél-Burgenlandig, a magyar Kisalföldtől a szlovéniai Goričkáig – „hogyan szélcsúszós értékekkel kell együtt élnünk.” Így Helmut Rojacz.

Évi átlagban 550-580 milliméter csapadék jut erre a vidékre. Ez azonban csak a sokévi átlag, amely az alacsony, 350 milliméternyi csapadékú és a magasabb, 800 milliméternyi csapadékú évek osztatásként jön létre. „A talajvíz viszont közvetlenül reagál erre.”

Helmut Rojacz a burgenlandi Vízügyi Hivatal igazgatója, vagyis erretájt ő illetékes minden, a vízzel kapcsolatos kérdésben. S ha érzése nem csal, akkor az utóbbi években megsaporodtak a szélsőséges természeti történések. Helmut Rojacz azonban nem az az ember, aki az érzéseire hagyatkozna, ezért meteorológiai tanulmányt rendelt a pannon térség éghajlatának

előrejelzésére. Ehhez kell majd igazodniuk a vízügyi intézkedéseknek is – például a csatornák megnagyobbításának, amennyiben az derülne ki, hogy a heves és nagyon heves esőzések valóban olyan jelenségek, amelyekkel a jövőben gyakrabban kell számolnunk.

Az olyan heves esőzések, mint az a néhány évvel ezelőtti, amikor egyetlen nap leforgása alatt az éves csapadéknak közel a fele zúdult a Lajtahegyre, mit sem változtatnak Pannónia alapvető gondján: a szárazságon és a talajvízszint folyamatos csökkenésén.

A tó déli szegletében, a Hanságon a vízügyi hivatal megkezdte az elvezető csatornák felduzzasztását, hogy ilymód létrejöhessenek azok az eredeti nedves rétek, amelyek természetesen jót tesznek a talajvíznek is.

Víz máshonnan

Egyidejűleg gondolkoznak azon is, hogyan lehetne a Fertő-tó vízállását stabilizálni. A sztyeppei tó ugyan nincs összeköttetésben a talajvízzel, mégis tükre annak. Az utóbbi években egyértelműen süllyedt a szintje, s esetleges feltáplálása a Duna vizével – a Rábát mint ötletet időközben elvetették – az idegenforgalom óhaja.

Rojacz a maga posztján messzemenően megérti a természetvédők kritikáját, a tó vizének elédesedése – amely ma só- és szódatartalmú – valóban olyan veszély, amelynek csak úgy vehetjük elejét, ha a lehető legkevesebb vizet juttatjuk a tóba, a Hansági-főcsatornán pedig keveset vezetünk el. Tudnunk kell azt is, hogy immár negyven éve folyik víz máshonnan a tóba, és nem is kevés: a neudörfli nagykútból tisztító berendezéseken át évente öt-hét millió köbméter.

Ennél magasabb szinten való stabilizálás viszont már csak a kiáradás kockázatával lehetséges. „Ha a víztükör 116 méterrel az Adria szintje fölé emelkedik, a tó magától kiárad.” A Hansági-főcsatorna zsilipje nem képes azonnali tehermentesítésre, „azon 15 köbméter víz folyik le másodpercenként, a tó tükrének egy centiméteres csökkentéséhez azonban hétmillió köbmétert kell elvezetni.”